Maandag 19 October 1942 — DAGBLAD — 59ste Jaargang, No. 3731

AMIGOE DI CURAÇAO

Dit blad verschijnt dagelijks (behalve 's Zondags)
Abonnementsprijs voor het Gebiedsdeel
ƒ 1.50 per maand [Aruba ƒ 2.—] bij vooruitbetaling.
Afzonderlijke nummers ƒ 0.10.

Adm.: Tel., 1550. Redactie Tel. 1858.
Hoofdredacteur: Dr. JOH. HARTOG
Spreekuur van de Redactie 16—18 uur.
Bureaux: Conscientiesteeg 27—29.
Adres: Postbus 80, Willemstad.
Uitgeefster: Paulus-drukkerij.

Kantoor Verenigde Staten: M. D. BROMBERG & Asso. Inc.
19 to 25 West 44th Street, New York N. Y.
Kantoor voor Redactie en Administratie Aruba:
J. E. CROES, Postbus 14, Nassaustraat, Oranjestad, Telef. 38

15 Nederlandse Gijzelaars doodgeschoten.

Gestapomannen krijgen Frans burgerrecht.

Churchill waarschuwt voor nieuwe luchtaanvallen.

Russische Zwarte Zee Vloot actief.

„TWEE JAAR GELEDEN".

October 1940.

19. Het Duitse opperbevel deelt mede, dat een groep duikboten 26 Britse koopvaardijschepen in een convooi tot zinken heeft gebracht.

De Britten bombarderen de scheepswerven van Hamburg.

De Duitsers vallen Londen aan met tussenpozen van 5 minuten. De eerste groepen vliegtuigen werpen brandbommen af en de volgende groepen zware bommen.

Zijne Heiligheid Paus Pius XII doet een oproep voor de radio voor de wereldvrede.

20. Het Italiaanse legercommando deelt mede, dat hun zware bommenwerpers de langste tocht, ooit in oorlogstijd gedaan, hebben afgelegd, namelijk 2.800 mijlen om de in Amerikaans bezit zijnde olievelden op het Bahrein eiland in de Perzische Golf te bombarderen.

De Italianen bombarderen Caïro.

Het Franse militaire gerechtshof te Riom heeft luitenant Jean Zay, den oud-minister van Opvoeding, tot deportatie veroordeeld, omdat hij gedeserteerd was toen de vijand naderde.

21. De Britten bombarderen Berlijn, Milaan en Turijn.

Minister-President Winston Spencer Churchill doet per radio een beroep op Frankrijk om de wapenen niet op te nemen tegen Engeland.

Een Britse torpedojager vernietigt de Italiaanse torpedojager „Francesco Nullo" met een torpedo.

22. De Duitsers trekken hun aanvallen samen op de dokken en havens van Bristol, Glasglow en Liverpool, waar de Amerikaanse goederen gelost worden.

De Britten bombarderen Hamburg en een convooi van schepen nabij Duinkerken.

Hitler onderhandelt met Laval ergens in Frankrijk. Ook Joachim von Ribbentrop is aanwezig.

Bij een biezondere wet geeft Roosevelt allen opdrachten aan de industrie voor verdedigingsdoeleinden voorrang. Ook meent de Amerikaanse Regering 116 oorlogsvliegtuigen, die voor rekening van de Zweedse Regering gebouwd waren, over voor eigen gebruik.

Hitler beveelt een tweede vierjaarsplan voor het Duitse Rijk, waarbij Hermann Goering de opdracht krijgt dit plan in overeenstemming te brengen met de eisen van de oorlog.

23. Hitler en Joachim von Ribbentrop houden besprekingen met Generaal Francisco Franco en Ramón Serrano Suñer te Hendaya nabij de Spaanse grens op Frans grondgebied.

De afgetreden Koning Carol van Roemenië en Magda Lupescu worden bij hun aankomst te Sevilla in Spanje in een hotel gevangen gezet.

De Duitse burgerlijke beheerder van Luxemburg beveelt de ontbinding van het Parlement en van de Staatsraad.

Evenals in Algiers en Marocco worden ook in Syrië op last van de Franse Regering de Joden verbannen uit alle regeringsambten en mogen zij niet meer werkzaam zijn bij ondernemingen van de Staat, bij de pers, film en radio. Op een bevolking van ongeveer 2.800.000 zijn er in Syrië 20.000 Joden.

24. Hitler heeft bij de Franse grens een onderhoud met Maarschalk Pétain.

Te Londen wordt een „Belgische Regering in ballingschap" opgezet door Camille Gutt" Minister van Financiën; Hubert Pierlot, Minister-President en Paul Henri Spaak, Minister van Buitenlandse Zaken. Een Belgisch leger wordt gevormd en belast met de verdediging van een streek in Engeland. In Londen maakt Generaal Wladislaw Sikorski, de Poolse Minister-President en Minister van Oorlog, bekend, dat de Poolse strijdkrachten een streek langs de Schotse kust te verdedigen hebben gekregen.

In Roemenië neemt de politie Maarschalk Smigly Rydz, den vroegeren Poolsen Opperbevelhebber, en Jozef Beck, oud-Minister van Buitenlandse Zaken in Polen, gevangen. Italiaanse vliegtuigen doen mede in een aanval op Engeland.

CHURCHILL WAARSCHUWT TEGEN VIJANDELIJKE LUCHTAANVALLEN.

Gladwin Hill seint uit Londen:

Churchill waarschuwde het Britse volk, dat de Duitse luchtactie tegen de Britse eilanden deze winter „hevig en dreigend zou kunnen zijn, genoeg om alles te vragen wat de burger-verdediging kan voortbrengen om die te verslaan."

Deze verklaring was veel minder optimistisch in toon dan de opmerking in zijn toespraak te Edinburgh op 10 October, dat de Duitsers mogelijk „een zeer kleine tegenmaatregel" zouden pogen te nemen voor de bestoking, waaraan het Reich door de Royal Airforce onderworpen werd. De waarschuwing van den Premier werd voorgelezen door den Secretaris van Binnenlandse Zaken Herbert Morrison tijdens een toespraak tot 6000 burgerlijke verdedigings-werkers.

De waarschuwing kwam na ontvangst van berichten van het vasteland, welke spraken van een hergroepering van de Duitse luchtmacht door Goering met het voornaamste doel om het hoofd te bieden aan de stoutmoedige daglicht-aanvallen door zwaar bewapende Britse en Noordamerikaanse bommenwerpers. Doch de mogelijkheid bleef bestaan, dat zulk een hergroepering ook de doeltreffendheid zou kunnen opvoeren van de nazie-luchtmacht voor het bombarderen van Groot Britannië.

Morrison legde de nadruk op de waarschuwing van den Premier en zeide, dat de succesrijke tactieken van de Royal Airforce zouden kunnen leiden tot verandering in de Duitse aanvalsmethoden. Hij zeide: „Wij zullen ons misschien gesteld zien voor nieuwe soorten van aanvallen, die ongewone problemen met zich medebrengen en ons initiatief en onze vindingrijkheid op de proef zullen stellen.' Hieraan voegde hij toe, dat de Britten elke paniek moeten vermijden.

Zowel Churchill als Morrison schenen kennis te hebben genomen van de waarschuwing, die de laatste tijd gehoord wordt van sommige luchtvaartexperts. Deze zijn van mening, dat de Duitsers de „verzadigings-tactieken" van de Britten deze winter zouden kunnen navolgen. Zij stelden voor, dat de verdediging zou moeten worden beperkt tot de gebouwen, die nodig zijn voor de voorzetting van de oorlog, indien dergelijke aanvallen zouden beginnen en dat de burgers niet aan gevaar behoorden te worden blootgesteld om de gebouwen, die niet van essentieel belang zijn te behouden (Londen, (AP) 18.10).

FRANSE ARBEIDERS VOOR DUITSLAND.

In een wanhopige poging om te voldoen aan Hitlers eis voor Franse arbeiders om te kunnen werken in de Duitse oorlogsfabrieken, heeft de regering van Vichy 500 agenten van de Gestapo genaturaliseerd om mede te helpen arbeiders in het onbezette deel van Frankrijk aan te werven voor dat doel. Het officiële nieuwsbureau van de Strijdende Fransen deelde mede, dat de geheime Duitse politie, die reeds meer dan 2 jaren in bezet Frankrijk gewerkt heeft, de Franse burgerlijke rechten verkregen heeft om geheel en al in dienst van de regering van Vichy te kunnen werken. Zij zullen niet alleen dienen voor het aanwerven van Franse arbeiders voor Duitsland, maar ook voor het bestrijden van oproer en relletjes, zoals de laatste weken reeds gebeurde.

Op dit punt wordt er dus volledig samengewerkt met Duitsland. De mannen van de Gestapo werden in kleine afdelingen achtereenvolgens naar het onbezette gedeelte van Frankrijk gestuurd, waar zij zich verenigden met de mannen van het Legioen van Laval. Dit legioen staat onder leiding van Jacques Doriot.

„Times" bericht, dat gisteren 80 auto's door de Gestapo agenten onteigend werden om ze te gebruiken in de streek van Lyon. Ernstige aanwijzingen van een dreigend oproer in de streek van Lyoni Chambery, Annecy Amberieu, die de vorige week rond gingen, dwongen Laval naar de hoofdstad terug te keren, nadat hij gisteren de gehele dag besprekingen gevoerd had met de nazie-leiders te Parijs.

Bij zijn aankomst begon Laval ogenblikkelijk weder besprekingen te houden met zijn naaste medewerkers. Bekende personen uit de Strijdende Franse kringen zeggen, dat de Regering van Vichy de eisen van Hitler moet afslaan of anders een groeiend verzet onder het Franse volk moet verwachten. De Strijdende Fransen zeggen, dat 98% van bezet Frankrijk anti-nazie is en dat dit blijkt door de verscheidenheid der organisaties, die alle in het algemeen de bevelen volgen van Generaal Charles de Gaulle. Van het onbezette gedeelte van Frankrijk is op zijn minst 80% voor De Gaulle, terwijl dit een jaar geleden ongeveer 50% was (Londen, (AP) 18.10).

EEN BEDREIGING AAN HET ADRES VAN FRANKRIJK.

De Britse radio zeide, dat de radio van Parijs, welke onder Duits toezicht staat, tenslotte de bedekte bedreiging uitte, dat de Duitsers tot een militaire actie zullen overgaan om de Fransen tot samenwerking met Duitsland te dwingen. Nadat de omroeper er bij de Fransen op had aangedrongen om „schouder aan schouder met Duitsland te gaan" zou hij hebben gezegd: „Het is voor het grootste belang van Frankrijk om nieuwe en pijnlijke militaire operaties op zijn grondgebied te voorkomen." (New York, (AP) 18.10).

15 NEDERLANDSE GIJZELAARS GEËXECUTEERD.

Het onder Duits toezicht staande Scandinavische telegraafbureau verneemt uit Den Haag, dat 15 Nederlandse gijzelaars door de Duitsers zijn doodgeschoten wegens voorgekomen sabotage-gevallen

RUSSISCH MIDDAGCOMMUNIQUÉ.

Het Russisch middagcommuniqué luidt als volgt:

„Gedurende de nacht van 18 op 19 October bestreden onze troepen den vijand in de gebieden van Stalingrad en Mozdok. Geen grote veranderingen vonden op andere fronten plaats.

In het gebied van Stalingrad hebben felle gevechten voortgang. In een sector viel de vijandelijke infanterie met tanks de stellingen van de afdeling X aan. Ten koste van hevige verliezen bezetten de Duitsers een blok gebouwen. Honderden vijandelijke doden werden op de straten gelaten en 18 tanks buiten gevecht gesteld. 14 Duitse vliegtuigen werden neergehaald door Russische vliegers en het afweergeschut. Ten Noord-Oosten van Stalingrad hadden gevechten van plaatselijk belang plaats. De artillerie vernielde 5 Duitse kazematten en uitgravingen, verpletterde een mortierenbatterij en twee artillerie-batterijen en sloeg een concentratie van de vijandelijke infanterie uiteen, welke zich tot de aanval voorbereidde. In een andere sector werden drie Duitse aanvallen afgeslagen. Een Duitse compagnie werd opgeruimd. 11 Machinegeweren en een mortieren-batterij werden vernield. In het gebied van Mozdok werden vijandelijke aanvallen afgeslagen en ongeveer drie compagnieën van de vijandelijke infanterie opgeruimd. Anti-tankschutters sloegen 11 tanks buiten gevecht. De mannen van een Sovjet-detachement braken door in de vijandelijke loopgraven en doodden ongeveer 50 Duitsers. Geweren en machinegeweren werden buitgemaakt. Mariniers van de Zwarte Zeevloot landden in de achterhoede van den vijand en doodden 45 Roemenen. Verder vernielden zij twee zware machinegeweren, 3 vrachtauto's en een radiostation. Zij keerden zonder verliezen naar hun eigen afdeling terug" (Moskou, (AP) 19.10).

LUCHTALARM IN LONDEN.

Het luchtalarm klonk hedenmorgen te Londen. Het alles-veilig klonk even later zonder dat direct enig incident gemeld werd (Londen, (AP) 1910).

Een tweede luchtalarm klonk in Londen. Het alles-veilig klonk enkele minuten later. Naar van betrouwbare zijde wordt gemeld werd het alarm veroorzaakt door verspreid vliegende toestellen, die doelloos over gebieden vlogen binnen een straal van 80 tot 95 kilometer van Londen. Bommen werden geworpen in East Anglia en ten Noorden van de monding der Theems. De omvang van de schade werd niet direct gemeld (Londen, (AP) 1910).

DAKAR, VICHY'S MEEST VERSTERKTE PUNT.

Een officier van de Strijdende Fransen zeide, dat Dakars luchtmacht, waaronder vliegtuigen van Noordamerikaans maaksel, nog steeds in kisten verpakt te Marocco stonden, toen de wapenstilstand gesloten werd. In een artikel, dat in de „Sunday Express" verscheen, verklaarde de genoemde schrijver, dat Dakar met alle middelen versterkt is, welke Vichy-Frankrijk te zijner beschikking had. Hij noemde deze Westafrikaanse haven de „machtigste en meest versterkte haven, die onder het toezicht staat van de Regering van Vichy, (Londen, (AP) 19.10).

MANOEUVRES BIJ GIBRALTAR?

De Duitse radio zeide in een bericht uit La Linea, dat de Britse vloot-, lucht- en grondstrijdkrachten te Gibraltar daar op Vrijdag de grootste manoeuvres van de oorlog hebben gehouden (Berlijn, (AP) 18.10).

Het nieuws van vandaag.

Geheel Curaçao is vol verwachting van de komst van Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Bernhard, die de tweede Prins zal wezen die Curaçao bezoekt. Op 24 Juli 1835 kwam immers reeds een andere Prins op Curaçao en wel „Z.K.H. de Here Prins Willem Frederik Hendrik, derde Zoon van Z.K.H. den Here Prins van Oranje." Uiteraard kon dit bezoek met meer luister plaats vinden dan nu. Maar Prins Bernhard, de Prins der Nederlanden zal met niet minder liefde worden ontvangen. Integendeel Prins Bernhard heeft door Zijn arbeid in de dienst van de rechtvaardige strijd der Vrijheid zich een grote plaats veroverd in de harten van het Nederlandse volk. Over het bezoek van den eersten Prins aan Curaçao leest u hiernaast.

Morgen zullen wij het voorlopige programma publiceren van hetgeen de Prins der Nederlanden op Curaçao en Aruba gedurende Zijn bezoek zal doen.

De dag van aankomst staat, in tegenstelling met geruchten, nog niet vast, doch dit moment zal 24 uur van te voren worden bekend gemaakt.

De C.S.M. zaak tegen kapitein J.H. Martens kwam tot een goed einde. De belangrijke overwegingen, die tot de conclusie leidden, dat de kapitein ten onrechte in het kamp voor onwillige schepelingen geplaatst werd, staan op blz. 3.

De internationale toestand bleef vrijwel hetzelfde. Opmerkelijk was de waarschuwing van Churchill tegen vijandelijke luchtaanvallen tijdens de winter. (blz 1). Het schijnt, dat de Engelse leiders verwachten, dat deze aanvallen hevig en van een nieuw soort zullen zijn.

De toestand in Frankrijk wordt met de dag meer gespannen. Hitlers steeds dringender eis om Franse arbeiders bracht de Vichy regering er toe om leden van de Duitse Gestapo het Franse burgerrecht te verlenen (blz.1). Deze lieden zullen nu het Franse volk beter kunnen dwingen Hitlers zin te doen. Maar de woede tegen Duitsland stijgt in Frankrijk met de dag en oproer en burgeroorlog werpen hun sombere schaduwen reeds vooruit.

De strijd bij Stalingrad woedt voort en de glorie, die de Russen zich bij deze stad verwerven zal in de geschiedenis der eeuwen nimmer meer worden uitgewist (blz. 1).

Op blz. 2 staat nog een verslag van de athletiekwedstrijden van de Katholieke Sportcentrale, die een groot succes werden.

Bij de komst van den Tweeden Prins.

Prins Willem Frederik Hendrik was de eerste: 1835.

En bleef.... veertien dagen.

Nu Prins Bernhard ons gebiedsdeel met een bezoek zal vereren, is het interessant om te wijzen op het eerste bezoek, dat een Prins uit het Huis van Oranje aan Curaçao gebracht heeft. In „Curaçaosche Courant" van het jaar 1835 vinden wij enkele biezonderheden omtrent dit bezoek.

Reeds op 7 Juli van het jaar 1835 werd door den Gezaghebber over de Kolonie Curaçao en Onderhorige eilanden, den Heer Rammelman Elsevier, een Gouvernementsorder uitgegeven met een programma omtrent de komst van „Z.K.H. den Here Prins Willem Frederik Hendrik, derde Zoon van Z.K.H den Here Prins van Oranje."

Deze Prins Hendrik was de derde zoon van den lateren Koning Willem II en Koningin Anna Paulowna. Reeds heel vroeg ging hij ter zee en al op 10-jarige leeftijd, in 1830, werd hij door zijn grootvader, Koning Willem I, tot adelborst eerste klasse benoemd. „Zijn eigenlijke militaire loopbaan valt tussen 1833 en 1850 en het is weer een bewijs van de liefde van onze vorstelijke personen voor de overzeese staatsdelen, dat deze Prins reeds bij de aanvang van deze loopbaan eerst in 1835 de beide Westindische gebiedsdelen — toen nog koloniën — bezocht en daarna in Februari 1837 ook Oost-Indië bezocht. Toen de Prins in 1850 tot stadhouder van het Groothertogdom Luxemburg werd benoemd eindigde zijn maritieme loopbaan. De Prins stierf in 1879.

Deze bovengenoemde Gouvernementsorder, welke onder het volk verspreid werd door de „Curaçaosche Courant" d.d. 11 Juli 1835 opgenomen.

In dit programma stond o.a., dat de Prins zou arriveren op het fregat „De Maas", gecommandeerd door den Kapitein ter Zee Arriens. Het fregat zou worden vergezeld door het advies-vaartuig „De Snelheid, onder commando van den Luitenant 1e klasse Ferguson. Bij het naderen van de vaartuigen, zou van het Fort Amsterdam één kanonschot worden gelost, hetgeen vergezeld zou gaan van het hijsen der vlag. De Brik „De Zwaluw", welke zich hier bevond, zou vervolgens een chaloup met roeiers het fregat tegemoet zenden. Indien dezelfde dag de Prins zou debarqueren, zou dit te kennen worden gegeven door het hijsen van een blauwe wimpel aan de vlaggestok van het Fort Amsterdam, terwijl „een sein gemaakt zou worden aan het Fort Nassau tot het doen van een tweede kanonschot, welk sein echter dan eerst de volgende morgen zoude kunnen geschieden."

Daarop zouden de vlaggen gehesen worden op alle Forten en Schepen, doch voorzover het Koopvaardijschepen betrof, wanneer de Prins deze bodems voorbij zou varen.

Op de dag der aankomst — Vrijdag 24 Juli 1835 — geschiedde dienovereenkomstig. Bij aankomst in de haven werden 21 saluutschoten van de Forten en Oorlogsschepen gegeven. Deze aankomst had plaats om 13 uur en hierop begaven de voornaamste overheden zich aan boord om den Prins te verwelkomen. Om 14.30 uur stapte de Prins aan wal en begaf hij zich naar het Fort Amsterdam en het Gouvernementshuis waar een erewacht van de Schutterij stond opgesteld met muziek en tambours.

De Prins nam het Fort Amsterdam in ogenschouw en hield vervolgens een afzonderlijk gehoor voor de leden van de Koloniale Raad, den President der Rectbank, de Commandanten en Officieren van het Garnizoen. Na het gehoor begaf de Prins zich naar het huis van den Heer H. Schotborgh aan de Overzijde der Haven, „hetwelk benevens het Gouvernements Huis voor Hoogstdeszelfs was ingerigt."

Toen de Prins het huis van den Heer Schotborgh bezocht had, ging hij naar „De Maas", doch keerde 's avonds terug om Zijn intrek in het Huis Schotborgh te nemen. De meeste huizen aan de Waterkant en de Breedestraat van de Overzijde waren geïllumineerd.

Tijdens Zijn verblijf op dit eiland bezocht de Prins enkele eigenaars van Plantages in de Oost- en Middel-Divisies. Ook was er een Groot Bal ter eere van Zijne Koninklijke Hoogheid, waarbij velen tegenwoordig waren.

'Al deze tijd was het Bataljon Schutterij en het Militaire Garnizoen onder de wapenen in Groot Uniform en mochten de militaire overheden zich op de plaatsen, waar de Prins verscheen niet anders vertonen dan in het voorgeschreven tenue.

Verder was er een „Plegtige Optogt" en hield de Prins op Donderdag 6 Augustus 1835, de dag voor zijn vertrek, een laatste audiëntie.

Bij Zijn verblijf op het eiland was den Prins een Officier „aangeboden" als Adjudant. Ook was bij Zijn aankomst te Curaçao een proclamatie door den Venezolaansen Generaal Paez gezonden aan de Venezolanen alhier en een brief aan Generaal Macero. Op Vrijdag 7 Augustus 1835 vertrok de Prins naar Nieuw York en de „Curaçaosche Courant" sprak er haar spijt over uit, dat Zijne Koninklijke Hoogheid maar zo kort hier had kunnen vertoeven: veertien dagen.

Evenals de Prins der Nederlanden thans zal doen, bezocht Prins Hendrik ook Aruba en Suriname.

Het Einde van het C. S. M.-conflict.

De Officieren kregen gelijk.

Een van de meest weerzinwekkende dingen is wel een man, die zich op de borst slaat. Dit doen wij daarom dan ook niet, maar wel tonen wij onze rug, een redactie-rug, die heel breed moet zijn, omdat ieder er zo graag op slaat. Vaak is dat terecht: soms echter niet.

De Redactie van ons blad heeft inderdijd bij het C.S.M.-conflict — zonder zich partij te stellen — uitdrukkelijk verklaard, dat zij censuur of geen censuur voort zou gaan aan beide partijen gelegenheid te bieden haar mening te publiceren, terwijl in andere artikelen betoogd werd, dat wanneer men iemand plichten oplegt, hier rechten tegenover dienen te staan.

Stond toen de gehele „communis opinio" achter ons, zodat een verschijningsverbod tot een waar Amigoefeest werd, de gevolgde uitspraak van de Bizondere Rechtbank heeft doen zien, dat thans ook de Rechter zich achter de C.S.M.-officieren heeft gesteld.

Hieruit blijkt alweer, dat men wel eens te vroeg kan slaan.

Hieronder volgen thans de overwegingen van het vonnis:

Overwegende, dat blijkens requisitoir de Procureur-Generaal het standpunt inneemt, dat indien appellant zich tegen uitvaren had verzet enkel op grond van onvolwaardige bemanning van het schip, er sprake zou kunnen zijn van een conflict van rechtsplichten, doch dat wegens het aanvoeren van nog andere gronden, nl. looneisen en erkenning van de Centrale van Koopvaardij Officieren, des appellants beroep op noodtoestand moet falen;

Overwegende, dat de raadsman van appellant de bereidwilligheid van appellant om uit te varen wil aangemerkt zien als een concessie jegens den reder, omdat de wet hem verbood uit te varen, en dat die concessie appellant gerechtigd maakte eisen te stellen, m.a.w. het punt waarom het gaat niet van publiekrechtelijke doch van civielrechtelijke aard acht;

Overwegende, dat het zgn. C.S.M.-conflict twee phasen vertoont:

eerste phase: na de torpedering van de „Rafaëla" komen de C.S.M.-officieren tot de overtuiging, dat de gevaren welke zij lopen aanmerkelijk groter zijn geworden en dat ingeval zij tengevolge van een scheepsramp het leven zouden laten voor hun nabestaanden onvoldoende gezorgd is; zij wenden zich tot de directie met het verzoek om voor de nabestaanden een behoorlijke uitkeringsregeling vast te stellen; zij trekken enige dagen later dit verzoek in, hetzij omdat zij een billijke regeling voorzien, hetzij omdat hun verlangens verder gaan; van een weigering om te varen is echter geen sprake.

Tweede phase: de scheepsofficieren, bekend met de weigering van de Chinezen, die in hoofdzaak het machinekamerpersoneel uitmaken, om te varen, staan voor de moeilijkheid om te moeten varen met lieden, die de machines niet naar behoren kunnen bedienen; zij vermenen, dat zij in strijd handelen met het wettelijk verbod om te varen als het schip niet behoorlijk uitgerust en behoorlijk bemand is en dus zich zelf en de verdere bemanning in gevaar brengen, wanneer zij desondanks zouden blijven varen; zij wensen die verantwoordelijkheid niet te dragen, tenzij de directie verklaart, dat voor de schepen geen bekwame bemanning is te krijgen, zulks om de verantwoordelijkheid voor rampen, welke het gevolg zouden kunnen zijn van het varen met een onbekwame bemanning op de directie af te wentelen; zij verklaren echter, dat zij in strijd met de voorschriften der wet hun plicht willen doen, maar voegen daaraan toe twee eisen, nl. die tot erkenning van de Centrale van Koopvaardij Officieren en de eis om aan in hogere rang gevaren hebbende lagere officieren de inkomsten te garanderen, welke dezen in de tijdelijk waargenomen hogere rang hadden genoten.

Overwegende, dat de Rechtbank eerst en vooraf wil nagaan wat rechtens is ten aanzien van den kapitein en de opvarenden van een Nederlands schip.

Overwegende daaromtrent:

— dat een Nederlands schip niet mag uitvaren alvorens voor het schip de nodige certificaten zijn afgegeven, w.o. een certificaat van deugdelijkheid, hetwelk o.a. certificeert, dat het schip behoorlijk is bemand met voor zijn taak berekend personeel, dat lichamelijk geschikt is voor de hem opgedragen werkzaamheden, een en ander in verband met de veiligheid van het schip;

— dat de arbeidsvoorwaarden van den kapitein en de opvarenden van een Nederlands schip behoorlijk vastgelegd zijn, immers hun organisaties met de reders collectieve arbeidscontracten hebben gesloten, welke de Nederlandse Regering heeft goedgekeurd, bestaande derhalve tussen hen en de reders geenerlei verschil omtrent loon en arbeidsvoorwaarden;

— dat op den kapitein en de opvarenden van een Nederlands schip alleen dan vaarplicht rust indien het schip in alle opzichten zowel wat uitrusting als bemanning betreft aan de eisen voldoet en tevens de lonen en arbeidsvoorwaarden van kapitein en opvarenden zijn geregeld.

Overwegende, dat thans moet worden onder het oog gezien wat rechtens is ten aanzien van den kapitein en de opvarenden van een Curaçaos schip;

overwegende daaromtrent:

— dat het den kapitein van een Curaçaos schip verboden is — artikel 440 K — om met een schip uit te varen dat niet naar behoren is uitgerust en voldoende bemand;

— dat de vaarplicht van den kaptein, althans van de opvarenden van een Curaçaos schip, destijds was vastgelegd in artikel 1 van het Besluit van 6 Juli 1940 (Publicatieblad 1940 no. 73) tot het vorderen van bizondere diensten bij de scheepvaart, zoals gewijzigd bij Publicatieblad 1940 no. 116, hetwelk alle in Curaçao verblijvende Nederlanders en Nederlandse onderdanen, die niet dienstplichtig zijn, of dienstplichtig zijnde, niet in werkelijke dienst zijn geroepen, verplichtte om op vordering persoonlijke diensten aan of ten behoeve van de scheepvaart te verrichten;

— dat t.a.v. die vaarplicht mede in aanmerking kwam hetgeen bepaald is bij artikel 5 van het Besluit van 9 December 1941, houdende bepalingen betreffende verplichte arbeid in bedrijven, in verband met de beschikking, waarbij de scheepvaartmaatschappijen zijn aangewezen als bedrijven waarin verplichte arbeid wordt verricht;

— dat bij artikel 5 van dat Besluit is voorgeschreven, dat de Gouverneur — zodra daaraan behoefte bestaat — de voorzieningen treft, welke nodig zijn om te waarborgen, dat de lonen en arbeidsvoorwaarden van de in zulk een bedrijf werkzame personen in overeenstemming blijven of komen met hetgeen redelijk is te achten.

Overwegende, dat dus de vaarplicht destijds van den kapitein en de opvarenden — Nederlanders — van een Curaçaos schip afhankelijk was van twee eisen: 1o. dat het schip voldeed aan het bepaalde bij artikel 440 K., en 2o. dat de lonen en arbeidsvoorwaarden in overeenstemming waren met hetgeen redelijk is te achten.

Overwegende, dat daaruit volgt, dat voordat de Algemeen Militair Commandant t.a.v. den appellant kon beslissen, zoals hij deed, moest vaststaan, dat het schip voldoende uitgerust en volwaardig bemand was en voorts dat de lonen en arbeidsvoorwaarden van den kapitein en de bemanning den Gouverneur redelijk waren voorgekomen.

Overwegende, dat de ter terechtzitting gehoorde deskundigen Laurentius Veltman en Jan de Boer nadrukkelijk hebben verklaard, dat de schepen niet voldoende bemand waren en dat vaststaat, dat in de contact-commissie, welke 23 en 25 Maart jl. bijeen is geweest, door den reder geen uitdrukkelijke verklaring is kunnen worden afgelegd, dat de schepen voldoende bemand waren; voorts dat, alhoewel terzake der looneisen en verdere arbeidsvoorwaarden met den Gouverneur besprekingen waren gevoerd, zodat de Gouverneur van een geschil afwist, geen enkele aanwijzing bekend is, dat de Gouverneur die eisen verlangens als ongegrond heeft aangemerkt, immers elke decisie gemist wordt.

Overwegende, dat op grond van een en ander de Rechtbank van oordeel is, dat alvorens zijn beslissing te nemen de Algemeen Militair Commandant had moeten overwegen en vaststellen, dat het schip waarmede gevaren zou worden, naar de eis der wet was bemand; dat toch de eis om te varen niet rechtens kon worden gedaan alvorens omtrent dat punt zekerheid bestond; en voorts voor zoveel betreft de eisen in zake lonen en arbeidsvoorwaarden had moeten bekend stellen en overwegen, dat de Gouverneur ingevolge artikel 5 van het aangehaalde verplichte arbeid-besluit een beslissing had genomen, welke het voor hem deed vaststaan, dat de betrokken officier onder redelijke arbeidsvoorwaarden werkte.

Overwegende, dat bij gebreke alhier van een scheepvaart-inspectie, welke omtrent uitrusting en volwaardige bemanning van een schip het laatste woord behoort te hebben, en bij het uitblijven van een beslissing omtrent loon en arbeidsvoorwaarden, waartoe de Gouverneur de bevoegdheid had, de Algemeen Militair Commandant mogelijk het argument „oorlogsnoodzaak" heeft doen gelden, doch dat alhoewel begrijpelijk dit argument moet wijken voor de wet.

Overwegende, dus, dat waar noch het een noch het ander rechtens was vastgesteld, althans daarvan niet is gebleken, de Algemeen Militair Commandant niet gerechtigd was om de vordering, waarop de plaatsing in het kamp is gevolgd, te doen, weshalve zijn beslissing behoort te worden vernietigd.

Overwegende, dat de Rechtbank dus met den Procureur-Generaal te dezen niet kan meegaan omdat het door dezen ingenomen standpunt zou leiden tot de onaanvaardbare conclusie, die het betrekkelijk Besluit den Algemeen Militair Commandant zou veroorloven een kapitein te dwingen tot een reis met een onzeewaardig schip en onder onredelijke arbeidsvoorwaarden, en met het betoog van den raadsman van appellant niet, omdat dit impliceert dat de kapitein met een wrak of met een onbekwame bemanning zou mogen uitvaren als hij persoonlijk geen bezwaar had of indien de reder hem concessies deed, hetgeen is onaanvaardbaar, immers in strijd met de wet.

Overwegende, dat overigens ook daarom reeds de beslissing van den Algemeen Militair Commandant behoort te worden vernietigd, omdat inderdaad, zoals de Procureur-Generaal terecht als grond voor zijn requisitoir heeft overwogen, appellant niet was schepeling in de zin van het Besluit in Publicatieblad 1941 no. 146.

Gelet op de reeds aangehaalde wetsbepalingen;

Rechtdoende in hoger beroep:

vernietigt de beslissing van den Algemeen Militair Commandant, waarvan beroep;

verstaat dat appellant daarbij ten onrechte is geplaatst in het kamp voor onwillige schepelingen.

Aldus gewezen in Raadkamer op het eiland Curaçao door Dr. C. Süthoff, President; Dr. A. W. J. M. Desertine en P. C. Waltheer, leden van de Bizondere Rechtbank in Curaçao, in aanwezigheid van C. W. J. Jonckheer, griffier bij genoemde Rechtbank, en op de 16e October 1942 in de openbaar uitgesproken door den President voornoemd in tegenwoordigheid van leden en griffier voornoemd.

CURACAO.

DE ATHLETIEKWEDSTRIJDEN VAN DE K.S.C.

Gisteren hield de Katholieke Sport Centrale een athletiekdag op het terrein van het Rif, waarbij tevens het kampioenschap voor de K.S.C. werd ingesteld.

Er was veel belangstelling van de deelnemers, in het bizonder wel van de junioren. Algemeen vond men het zeer jammer, dat de grote stuwkracht van de K.S.C., Pater Irenaeus de Bruyn O.P., door ziekte verhinderd was deze interessante wedstrijd, waarbij verschillende records verbroken werden, bij te wonen.

Seniores.

100 Meter hardlopen: 1) R. Willems 11.8 sec.; 2) P. Royer 12.4 sec.; 3) Pole 12.4 sec.

200 Meter hardlopen: 1) R. Willems 22.6 sec.; 2) P. Royer 23.8 sec.; 3) C. Bethencourt 25.2 sec.

R. Willems brak hiermede het Curaçaos record, dat op 25.4 sec. stond voor B. Dussel.

400 Meter Hardlopen: 1) D. Anasagasti 53.8 sec.; 2) Philips 55.2 sec.; 3) M. Calvo 58.2 sec.

Het Curaçaos record stond op 54.4 sec. voor A. Schoop; dus ook dit record werd gebroken.

800 Meter hardlopen: 1) I. Alberto 2 min. 18.6 sec.; 2) M. Calvo 2 min. 19.2 sec.; 3) W. Britt 2 min. 20 sec.

1500 Meter hardlopen: 1) I. Alberto 5 min. 7.2 sec.; 2) W. Britt 5 min. 16 sec.; 3) F. Venancio 5 min. 19 sec.

Estafette 4 x 100 meter: 1) Caribe I 47.6 sec. Deze ploeg bestond uit de Heren P. Royer, Philips, Anasagasti en R. Willems. 2) Caribe II 49.8 sec.; 3) Repulse 49.9 sec.

Verspringen met aanloop: 1) R. Willems 6.49 m.; 2) Rolfast 6.035 m. Het Curaçaos record stond op Loran met 6.29 m.

Polsstok-hoogspringen: 1) Layo Alexander 2.58 m.

Hoogspringen met aanloop: 1) Layo Alexander 1.58 m.; 2) Rolfast 1.58 m.

Kogelstoten: 1) V. Pole 10.79 m.; 2) I. Nieuw 10.42 m.

Discuswerpen: 1) V. Pole 32.90 m.; 2. I. Nieuw 30.25 m.; 3) Layo Alexander 27.83 m.

Speerwerpen: 1) I. Nieuw 34.98 m.; 2) Martijn 34.56 m.; 3) V. Pole 31.55 m.

Juniores.

100 Meter hardlopen: 1) Martis 12.8 sec.; 2) R. Commenencia 13.2 sec.; 3) Bernabella 13.2 sec.

Verspringen 1) B. Martis 5.60 m.; 2) R. Commenencia 5.08 m.

Hoogspringen: 1) Jan Hooi 1.39 m.; 2) Leito 1.34 m.

4 x 100 meter Estafette: 1) Rapiditas II 52.8 sec. Deze ploeg bestond uit R. Rosini, R. Commenencia, F. Melfort en B. Martis; 2) Rapiditas I 56 sec.; 3) D.B.O. 58.4 sec.

Nadat de wedstrijden beëindigd waren, nam Pater Willibrordus Brada O.P. het woord. Hij wees op de goede geest, die er heerst in de Katholieke Sport Centrale. Hoe de jongens onderling en met hun leiders zo prettig omgaan. De Katholieke Sport Centrale heeft toekomst, dat is vooral vandaag weer gebleken, vooral uit de grote opkomst van de junioren. Ook bleek dit uit de zeer goede sportpraestaties, waarbij zelfs enige Curaçaose records verbroken werden. Er is de laatste tijd weer veel te doen over het bestaan van deze Katholieke Sport Centrale. Men wete echter, dat deze Katholieke Sport Centrale nodig is. Zij, die iedere dag met de jongens omgaan en zich dagelijks bemoeien met deze problemen, zijn overtuigd, dat een eigen Katholieke sportorganisatie nodig is. Trouwens ook in andere landen, zoals Frankrijk, Vlaanderen, Nederland enz., bestonden eigen katholieke sportorganisaties. Wij willen te allen tijde in welke vorm dan ook samenwerken, maar onze eigen organisaties moeten om wille van onze Katholieke principeen bestaan blijven.

Na nog een kort woordje tot de jongens over de prijzen gezegd te hebben en na er op gewezen te hebben hoe zeer Pater Irenaeus de Bruyn O.P. verlangd had deze wedstrijden bij te wonen, nodigde Pater W. Brada O.P. Mejuffrouw Verhaeg uit de prijzen uit te delen.

De prijsuitdeling had een zeer enthousiast verloop, vooral daar de oefenaar der jongens, de Heer Jan Maters, voorging in de toejuiching.

Terwijl de prijsuitdeling in volle gang was, kwam Pater Irenaeus de Bruyn O.P. het veld op. Hij kon zich niet langer bedwingen om toch eens te komen kijken. Een hartelijk gejuich verwelkomde hem. Hierop nam de Pater het woord.

Allereerst moet ik al degenen danken, die zo uitstekend hun best hebben gedaan om deze dag te doen slagen. Zij hebben veel geofferd. Dan moet ik danken de jongens, die zulke sportpraestaties geleverd hebben en die trouw blijven aan de Katholieke Sport Centrale. Ik weet, dat geprobeerd wordt op alle mogelijke manieren om jullie weg te krijgen uit jullie eigen Katholieke organisatie. Blijft echter trouw en je zult er geen spijt van hebben. Men beweert, dat zo je in de Katholieke Sport Centrale blijft, je nooit deel zult kunnen nemen aan grote wedstrijden. Dit is echter niet waar. De grootste internationale vereniging is de Katholieke Kerk. Zij is verspreid over geheel de aarde. Waar zij is, zijn haar organisaties en dit zal ons mogelijk maken te zorgen, dat jullie ook mede kunt doen aan internationale wedstrijden. Wij zijn op het ogenblik zelfs al in onderhandeling met de Verenigde Staten van Amerika.

Onze Gouverneur stelt buitengewoon veel belang in de Katholieke Sport Centrale en Hij heeft ons iets gegeven, waarop wij buitengewoon trots kunnen zijn. Hij heeft voor ons iemand losgemaakt van de zee en van de olie, om jullie terdege te kunnen oefenen. Deze man staat geheel ten dienste van de Katholieke Sport Centrale. En dit is een zeer kostbaar geschenk, want op de eerste plaats komt het bij een sportorganisatie er toch op aan, dat er goede sport geleverd wordt. Ik ben er zeker van, dat onder jullie nieuwen leider een periode van bloei zult aanbreken.

Hartelijk toegejuicht beëindigde Pater Irenaeus de Bruyn O.P. zijn rede.

Tot slot verdienen de leiders van deze middag, zoals Pater W. Brada O.P. ook terecht opmerkte, een bizonder woord van lof. Zij verdroegen de hitte en de last van de dag, om anderen wel te doen.

NEDERLANDS MANNENKOOR.

Morgen, Dinsdag 20 October, wordt er voor de leden van het Nederlands Mannenkoor zangrepetitie gehouden in de parochiekerk te Groot Kwartier. De repetitie is van 17 tot 18 uur.

PADVINDERS.

De A.D.C. schrijft, dat bij aankomst van Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Bernhard, Chief Scout der Nederlandse Padvinders, alle padvinders van Curaçao zich moeten verzamelen op het Wilhelminaplein en wel een half uur vóór de aankomst van Zijne Koninklijke Hoogheid.

BRION

Het Leven van onzen Curaçaosen Held.

door

P. A. EUWENS O.P.

XX.

Brions stoffelijke resten naar Caracas.

De Republiek Venezuela beschouwt Admiraal Louis Brion als een der Próceres, als een der helden en vóórmannen van de Vrijheidsoorlog.

Op verlangen van President Guzman Blanco werd de 18 September 1881 het stoffelijk overschot van Louis Brion op Rozentak opgegraven en naar Caracas overgebracht en de 10 April van het volgend jaar in het Nationaal Pantheon te Caracas bijgezet.

Aan „De Vrijmoedige" van September en volgende nummers van 1881 ontlenen wij daaromtrent de navolgende bizonderheden:

Door President Guzman Blanco werden de Heren W. E. Bové, toenmaals handelsagent van Venezuela op Curaçao, en de Heren Tomas en Guillermo Goding, afstammelingen van Admiraal Louis Brion, in commissie benoemd om het lijk op te graven, en voor het overvoeren naar Caracas zorg te dragen. Op Zaterdag 17 September, 's morgens om 7 uur werd het lijk opgedolven. Het geraamte werd in zijn geheel teruggevonden en tevens fragmenten van de deksel der lijkkist waarop de letters van de naam van den Admiraal voorkwamen. Het gebeente werd toen in een prachtige mahoniehouten, keurig bewerkte kist, waarop in het midden in zilver de naamletters van den Admiraal prijkten, neergelegd en naar de stad vervoerd, waar de kist tijdelijk gedeponeerd bleef in het huis Bredestraat, hoek Naniesteeg, het vroegere woonhuis van zijn broer Theodoor, in afwachting van de aankomst van de stoomboot, die het lijk naar Venezuela zou overbrengen.

Deze plechtigheid vond Woensdagmiddag 28 September 1881 met groot ceremonieel plaats.

De imposante stoet was als volgt saamgesteld. Voorop gingen de verenigde muziekcorpsen der Schutterij en van het Garnizoen, daarna volgde de lijkkist, gedragen door twee onderofficieren der Schutterij en twee van de Nederlandse Zeemacht. De kist was gedekt door de Venezolaanse vlag, waarvan de slippen gedragen werden door den gepensioneerden Kolonel Prince, den Majoor Commandant der Schutterij, den Commandant van het garnizoen en bij ontstentenis van den Commandant door den 1sten officier van het stationschip „Bonaire". Aan beide zijden van de lijkkist liepen de op Curaçao aanwezige Venezolanen. De Heren Th. Krafft, A. J. C. Brouwer en René Araujo fungeerde als ceremoniemeesters. Alles wat Curaçao in die dagen aan burgerlijke en militaire autoriteiten, aan corporaties en verenigingen, aan ambtenaren en notabelen bezat, was in de stoet aanwezig. Toen deze zich in beweging zette, liet het muziekcorps de dodenmars horen, speciaal voor deze gelegenheid door den Heer G. R. Palm gecomponeerd.

Op het plein aan de Waterkant aangekomen, ging de stoet voor tot aan het Molenplein, keerde toen terug tot voor de Windstraat, waar de kist werd neergezet en Ds. Hamelberg een welsprekende rede hield, waarin hij de heldendaden van den Admiraal in herinnring bracht en lof en hulde betuigde aan President Guzman Blanco voor diens initiatief om aan dezen held een meer passende laatste rustplaats te schenken in het Nationaal Pantheon in Caracas. Daarna brachten de Heren Golding, de bloedverwanten van den Admiraal, hun dank voor de eer aan hun roemrijken voorzaat door de Curaçaose bevolking bewezen.

Opnieuw stelde zich nu de stoet in beweging, aan de aanlegsteiger werd de kist in de sloep van H.Ms Stoomschip „Bonaire" geplaatst en aan boord van de „Felicia", een Duitse stoomboot in de dienst van de Red D'line, overgebracht.

Kort daarna stoomde deze boot langzaam de haven uit, terwijl het muziekcorps het Venezolaanse volkslied: „Viva el bravo pueblo" speelde, het Waterfort een saluut van 19 schoten loste en de forten de vlaggen halfstok hesen.

In het nummer 's daags daarna verschenen van „De Vrijmoedige" wijdden de Heer J. H. B. Gravenhorst in het Nederlands en de Heer A. Wolfschoon in het Spaans enige regelen in dichtmaat aan de nagedachtenis van de roemrijke dode.

HET LAATSTE TESTAMENT VAN ADMIRAAL LOUIS BRION.

In een der laatste artikelen over Admiraal Louis Brion, is er sprake van twee testamenten van Brion. Het eerste gemaakt, toen bij nog volop gezond was, te Juan Griego op het eiland Margarita, dateert van 9 Juli 1819. Wij gaven toen de korte inhoud van dit testament op. Het tweede testament, dat natuurlijk van groter belang is, omdat daarin het eerste herroepen wordt, heeft Brion gemaakt op Curaçao twee dagen vóór zijn dood, de 25ste September 1821.

Thans echter hil ik door bemiddeling van Dr. J. de Hullu, Rijksarchivaris in Den Haag, een afschrift van dit testament mogen ontvangen.

Mijn vermoeden, dat Brion in dit tweede testament het eerste geheel of gedeeltelijk herroepen heeft, is allezins juist gebleken. Wij laten dit tweede testament van September 1821 hier in zijn geheel volgen:

— „Heden de vijf en twintigste September des jaars een duizend acht honderd een en twintig compareerde voor mij Mr. Herman Rudolph Hayunga, Secretaris van de Raad van Civiele en Criminele Justitie dezer en onderhorige eilanden tot het waarnemen der Notariële Functiën behoorlijk gequalificeerd.

— De heer Louis Brion, zich ten huize van den Heer William Smith, koopman alhier, te bedde leggende echter tot het passeren dezer volkomen in staat.

— Zijnde de Comparant alhier geboren en zich bij mij opgevende te zijn Admiraal in dienst van de Republiek van Columbia.

— Dewelke genegen zijnde over zijne goederen testamentair te disponeren en alvorens daartoe komende verklaarde de Comparant alle zijn voorgaande Testamenten of andere Acten kracht van uiterste wil hebbende, te revoceren en te niet te doen, willende dat dezelfde enig effect zal of zullen sorteren.

— En alvorens ter dispositie testamentair overgaande, verklaarde hij testateur vooraf te legateren aan Hermanus en Plantina, kinderen van Florina van Foulke, ieder een somma van twee honderd vijftig patienjes Spaans courant.

— Nog legateert de Testateur aan Pierre, Lauriette en Plantina, kinderen van Jannette Seturia, aan elk hunner een gelijke somma als boven van twee honderd vijftig patienjes......

Wordt vervolgd.

De afgelopen Week.

Toen de Noordamerikaanse mariniers onder bevel van Vice-Admiraal Robert L. Ghormley op 8 Augustus de aanval op de Salomonseilanden openden, zullen er wel weinigen geweest zijn, die eraan hebben getwijfeld, dat de Japanners niet lang zouden dralen met hun pogingen om de Noordamerikanen weer te verdrijven.

Zij draalden ook niet lang en nog vóór het einde van dezelfde maand zonden zij een krachtige vloot naar de Salomonseilanden om er een aanval te doen. Deze aanval faalde echter evenals latere pogingen in de maand September en in de eerste dagen van October. Kleine detachementen, die onder dekking van de duisternis aan land werden gezet, werden telkens opgeruimd door de mannen van Uncle Sam en de vliegtuigen, die zich vertoonden werden bij tientallen uit de lucht geschoten.

Maar nu heeft Japan blijkbaar grote versterkingen aangevoerd in manschappen en wapenen, zodat in de afgelopen week weer gemeld kon worden, dat een grote Japanse vloot zich op de Stille Zuidzee geconcentreerd had en herhaaldelijk aanvallen door Japanse vliegtuigen werden ondernomen op het vliegveld en de installaties van de Noordamerikanen op Guadalcanal. Daarna begon de critieke aanval met grote landingen, tengevolge waarvan de gevechten ontstonden, die waarschijnlijk nu nog gaande zijn. Van deze slag zal wel afhangen of de Geallieerden binnen niet al te lange tijd hun offensief tegen de gebieden, die door Japan bezet zijn, zullen kunnen voortzetten. Want waar het thans om gaat is een belangrijke strategische positie en als de Geallieerden die zouden verliezen, zou hun voorraadlinie tussen de Verenigde Staten en Australië weer gevaar lopen te worden doorgesneden en zou de vijand beter in staat zijn zijn aanvallen te richten tegen de Geallieerde basis te Port Moresby op Nieuw Guinea.

Men weet nog wel hoe de slag in de Koraalzee eigenlijk begon in de haven van Tulagi — ook een der bezette eilanden in de Salomonsgroep. Ook weet men, dat de Noordamerikaanse mariniers op het eiland Guadalcanal een bijna voltooid vliegveld aantroffen, dat zij snel ten eigen voordele konden gebruiken.

Nu de Japanse tegenaanval op Guadalcanal begonnen is en in de bekendmakingen van de Noordamerikaanse Marine de naam van Tulagi niet eens meer genoemd wordt is het de vraag of dit eilandje nog in Noordamerikaanse handen zij. Om deze vraag zo goed mogelijk te kunnen beantwoorden moet het volgende worden beschouwd. Tulagi zelf is een klein eilandje bij een groter eiland — Florida — dat dan zelf nog maar een 40 kilometer lang is; dus nog korter dan Curaçao. Ook Florida was bij het Noordamerikaanse offensief in Augustus van de Japanners genomen en vormde met Guadalcanal samen de grote prijs. Het ligt op een goede 25 kilometer van Guadalcanal, gescheiden door het Zeeleeuwerik-kanaal. Behalve de haven van het eilandje Tulagi, dat er vlak bij ligt, heeft Florida zelf nog de bruikbare haven Gavutu, waarvan reeds meer melding is gemaakt in de telegrammen.

In het Westelijk deel van de doorgang tussen Florida en Guadalcanal ligt het eilandje Savo waar bij de eerste phase van het Noordamerikaanse offensief in Augustus enkele Geallieerde kruisers verloren gingen.

Juist doordat deze plaatsen zo dicht bij elkaar liggen is het waarschijnlijk, dat Tulagi nog in het bezit der Noordamerikaanse strijdkrachten is, omdat de vliegtuigen, die van het vliegveld te Guadalcanal opstijgen, maar enkele minuten hebben te vliegen om Tulagi te bereiken. De Japanners hebben het dus in de eerste plaats op dit belangrijke vliegveld gemunt en vandaar ook de hevige lucht- en vlootbombardementen daarop.

Thans zijn de gevechten in voortgang en moeten wij afwachten wat de uitslag daarvan zal zijn. Wij kunnen slechts goede hoop daaromtrent hebben, gezien de uitlatingen, die te Washington door de Noordamerikaanse militaire leiders omtrent de situatie in dit gebied zijn afgelegd.

Bij Stalingrad.

Een ander strijdtoneel, dat de aandacht der laatste dagen vroeg, is natuurlijk het Russisch front en in het biezonder de strijd om Stalingrad. Hier duurt het Duitse beleg al ongeveer twee maanden. Er is van de stad zelf niet veel meer overgebleven dan een grote puinhoop. Even zag het er de vorige week uit alsof de Duitsers het beleg zouden opgeven en maakten zij hierover door de radio toespelingen, die klaarblijkelijk ten doel hadden hun tegenstanders om de tuin te leiden en zijn waakzaamheid te doen verslappen. Maar plots openden de nazies een nieuw offensief en drongen zij de verdedigers weer met hun rug tegen de Wolga in de Noordelijke sector van de stad. Twee divisies infanterie, voorafgegaan door honderd tanks en gesteund door vijfhonderd vliegtuigen vormden de speerpunt waarmede de Duitsers hoopten ten koste van alles de verdediging van Stalingrad te splitsen en een beslissing te forceren. Maar de Russen vochten door en dwongen Berlijn tot de erkenning, dat het Rode leger „het vechten voortzette alsof er niets gebeurde."

De Russen zetten hun eigen verlichtings-aanvallen intussen door, vooral om de druk te verlichten op de twee grote fabrieken „Rode October" en „Rode Barricade", die wel afgesneden schenen te zijn doch niet genomen door de Duitsers.

In de Caucasus werd stand gehouden door de Russische cavalerie, bergtroepen en mariniers, die schouder aan schouder de aanvallen van den vijand in de richting van de olievelden en de overige vrije havens aan de Zwarte Zee afsloegen.

Van groot belang waren zowel de gevechten om Stalingrad als om de Caucasus, omdat de winter nu met rasse schreden nadert en de nazies hun begeerde doelen voor dit jaar niet hebben kunnen bereiken. Het vorig jaar kwamen de nazies voor de poorten van Moskou, maar zij kregen Moskou niet. In de bittere koude werden zij teruggedreven tot de hoofdstad veilig was. Het is te verwachten, dat de Russen ook de toekomende winter voordeel uit de weerstoestanden zullen trekken.

Om het anders te zeggen: „Het is uiterst onwaarschijnlijk, dat de Duitsers in staat zullen zijn in de komende winter een succesrijke campagne tegen Rusland op touw te zetten in het Noorden. In het Zuiden zal de sneeuw haast zeker het passeren van de Caucasus beletten. Hier is het weer natuurlijk niet zo streng als verder naar het Noorden, doch het zal helpen de verbindingslinies van de Duitsers moeilijker te maken.

Bovendien wordt een mogelijkheid gevormd voor een Russische aanval op de Duitse linkerflank, die niet over het hoofd gezien mag worden. Zelfs indien de Duitsers Stalingrad nemen zal de doorgang naar de Caucasus smal blijven, tenzij zij een nieuwe campagne ondernemen om die te verwijden. Als Timosjenko dan de kracht heeft om in Zuidelijke richting te slaan behoeft hij nog geen 400 kilometer voort te rukken om de Duitsers in een netelige positie te plaatsen en het Duitse Hoofdcommando te dwingen tot een overhaaste terugtocht.

BONAIRE.

HET VERBLIJF VAN MONS. VERRIET.

Een drukke week.

Zoals reeds Zaterdag in het kort vermeld is de Hoogwaardige Bisschop van Eleutherna reeds weer naar Zijn residentie teruggekeerd. Dinsdag vertrok de kerkvoogd met een extra militair vliegtuig van Hato, Curaçao, naar Bonaire, waar Zijne Hoogwaardige Excellentie nog diezelfde morgen een 88 kinderen vormde in de parochie van St. Bernardus te Kralendijk. De kerkvorst werd ingehaald door schoolkinderen en Katholieke Verkenners met trom.

Woensdag werd het hospitaal bezocht. Aanvankelijk zou Zijne Hoogwaardige Excellentie hier de eerste steen hebben gelegd, doch het werk ligt reeds enkele weken stil, zodat dit niet door kon gaan. Er is gebrek aan materiaal voor dit toch zo nuttige werk op Bonaire, het gereed maken van een hospitaal.

Verder bezocht Monsignore Verriet scholen, bracht bezoeken aan de Fraters en de Zusters. In de namiddag bezocht de Apostolisch Vicarius de schutters, die door Monsignore Verriet hartelijk werden toegesproken.

Donderdagmorgen werd er gevormd in de parochie van den H. Ludovicus Bertrandus te Rincon. Daar werd toen tevens een voorstelling gegeven in de nieuwe club. Vorig jaar had de Apostolisch Vicarius een nieuw gebouwtje beloofd en dat is er nu. Het gebouw ziet er tip-top uit en een woord van hulde aan den Kerkvoogd is zeker ter plaatse, een hulde waarin Pastoor Thomas Wolter O.P. zal mogen delen voor de ijver waarmede hij een en ander heeft doen afwerken. Ook Monsignore Verriet en Pater Willibrordus Brada O.P. bleken uiterst voldaan over het gebouw en bezichtigden het gaarne. Zowel de Apostolisch Vicarius als Pastoor Wolters spraken een hartelijk woordje. Een leuk toneelstukje „De Telefoon" oogstte vele lachers.

GEBREK AAN WATER.

Op Bonaire is het gebrek aan water schrikbarend. Er valt geen regen en er is geen destillatie-inrichting. De hitte hier is kwellend.

NIEUWE INDUSTRIE.

Dezer dagen is men begonnen met een geheel nieuwe tak van nijverheid. Op Bonaire wordt goede klei gevonden en men is nu begonnen met het bakken van klinkerstenen. Dit zal een goede werkzaamheid worden, nu cement zo lastig te krijgen is.

CURACAO.

DE APOSTOLISCH VICARIUS NAAR VENEZUELA.

Op uitnodiging van Zijne Hoogwaardige Excellentie Mgr. Godoy, Bisschop van Maracaibo, zal de Apostolisch Vicarius van Curaçao, Zijne Hoogwaardige Excellentie Mgr. Petrus I. Verriet O.P., deelnemen aan het 3e Nationale Maria Congres, dat gehouden zal worden van 13 tot 18 November as. en waarbij het Mariabeeld van Onze Lieve Vrouw van Chinquinquira plechtig zal worden gekroond.

DE INSPECTEUR VAN SCHEEPVAART IS HIER.

De Heer Van der Hoek, Inspecteur van Scheepvaart te Londen, vertoeft op het ogenblik op Curaçao. Hij zal ongeveer 3 weken blijven.

DE CURSUS VOOR DE MOEDERSCHAPSZORG.

Gisteren werden in een intieme bijeenkomst de diploma's uitgereikt aan 15 Dames, die met goed gevolg de cursus voor moederschapszorg doorlopen hebben. Deze cursus wordt gegeven als een deel van de werkzaamheden van het Wit-Gele Kruis.

De Apostolisch Vicarius, Zijne Hoogwaardige Excellentie Mgr. Petrus I. Verriet O.P. was aanwezig, evenals Luitenant-adjudant Emile Ch. J. M. van de Laarschot, die voorzitter van het Wit Gele Kruis is, Pater Paulus D. Grove O.P., die het godsdienstig gedeelte van de cursus verzorgde, en Dr. Ch. J. H. Engels, die het medisch gedeelte behandelde.

Zijne Hoogwaardige Excellentie sprak enige waarderende woorden tot de Dames en feliciteerde haar. Ook luitenant-adjudant E. Chr. J. M. van de Laarschot sprak haar toe.

Na afloop van de uitreiking der diploma's werd direct begonnen met een nieuwe cursus, waaraan ongeveer 30 Dames deelnemen.

KLEIN BRANDJE OP DE ISLA.

Gisteren is de bliksem ingeslagen bij een goot op het fabrieksterrein van de C.P.I.M., met het gevolg, dat er een klein brandje ontstond en enige ravage werd aangericht, o.a. van betonnen deksels en een ijzeren loopbrug die beschadigd werden. In een kwartiertje had men de brand met eigen materieel bedwongen.

DE GOUDSMIDZAAK RAGUNATH.

Op Zaterdag jl. werd de nieuwe goudsmederij van den Heer Ed. H. Ragunath in de Madurostraat geopend. Zo men weet bevond de zaak zich vroeger in de Sterstraat en de overplaatsing is daarom alleen reeds een verbetering, gezien het veel drukkere verkeer in de Madurostraat. Wat de inrichting van de nieuwe zaak betreft is deze ook veel beter, terwijl den Heer Ragunath thans mooie uitstalkasten ter beschikking staan om zijn goed afgewerkte voorwerpen uit te stallen.

Achter het gedeelte voor het publiek ligt de werkplaats waar verschillende werkbanken in een rij staan voor het uitvoeren van bestellingen en reparaties, die waarschijnlijk niet lang op zich zullen laten wachten.

INGEZONDEN.

(Buiten verantwoordelijkheid der Redactie).

In uw editie van Donderdag jl. lezen wij:

„Het feit dat dit — voor zover ons bekend — de eerste maal is in de geschiedenis, dat een Lid van het Koninklijke Huis, een der overzeese gebiedsdelen bezoekt, is meer dan een geste."

Volgens mij, voor zover ik de geschiedenis van mijn land bijhoud, zal Prins Bernhard niet de eerste Prins, en ook niet het eerste Lid van ons Koninklijk Huis zijn, die de overzeese gebiedsdelen, die ons eiland bezoekt.

Een primitieve bron hiervoor hebt u in de Almanak „Suriname en Curaçao" van 1859 van den heer Seyperstein.

Een recenter bron is: „Historia di Curaçao pa W. M. Hoyer" (Geschiedenis van Curaçao door W. M. Hoyer) bladzijde 57.

Hier lezen wij het volgende:

„Na Juli di 1835 a yega a Curaçao, abordo di fragata nacional De Maas, Prins Hendrik, cu na 1840 tabata rey Willem II".

Dit in verband met de geschiedenis van Curaçao, die u niet precies wist.

Nu wil ik toch van de gelegenheid gebruik maken voor het volgende. U weet, mijnheer de Redacteur, met welk een blijdschap het volk van Curaçao, het nieuws ontvangen heeft. Zodra er bericht komt van de juiste dag van de aankomst, zal de Gouverneur zeker een paar dagen (ten minste vier) als vrije dagen decreteren. Voor zo'n grote er en hoog bezoek zullen vier dagen niets lijken; bovendien wie wil zijn Prins niet zien, toejuichen en goed bekijken? Maar dat, als de Prins hier is, en „Dagblad Amigoe" moet verschijnen, zal uwe Redactie zich goed moeten inspannen om ons verlangen, met passende woorden, voor den Prins te vertolken.

Menigmaal vragen wij ons af en wij begrijpen het niet, waarom onze Prinses in vreemd land moet logeren, terwijl zij in eigen land heel rustig en goed verdedigd kan zijn. Nu echter hebben we een ander verlangen, en het gaat over het blijde nieuws, dat de Prinses en wij verwachten.

Wij, het volk, zegt dat het zo en zo zal moeten gebeuren, terwijl het heel gemakkelijk voor ons kan worden opgelost, als de Prinses hier bij ons komt en onze toekomstige...... hier...

Ja, mijnheer de Redacteur, dat is wat het volk van Curaçao het hardst verlangt op het ogenblik, en het zal uw plicht zijn dit verlangen, terwijl de Prins zelf hier is, te vertolken.

Frank. E Pietersz.

Naschrift: De Redactie is den schrijver van bovenstaande regelen zeer erkentelijk.

De Prins der Nederlanden zal inderdaad de tweede Prins zijn van ons Koninklijk Huis, die de West bezoekt. Over het vorige Prinselijke bezoek — van Prins Hendrik, den lateren stadhouder van het groothertogdom Luxemburg — hebben wij vandaag een artikel in ons blad staan op de voorpagina.

Over de verdere zaken door den schrijver te berde gebracht, menen wij, dat het des Gouverneurs is om inzake vrije dagen te beslissen, en voor zover onze Redactie ter sprake gebracht wordt, hopen wij zeker aan de gevoelens van ons volk zoveel mogelijk uiting te geven. Wij scharen ons volkomen aan de zijde van den schrijver, die het onbegrijpelijk vindt, waarom de Prinsessen niet in een Nederlands staatsdeel wonen, en mocht Zijne Koninklijke Hoogheid een persconferentie willen beleggen, dan beloven wij gaarne de vraag van den schrijver aan Zijne Koninklijke Hoogheid voor te leggen.

Een ingezonden stuk als hierboven toont, wat er in ons volk leeft.

ALLERLAATSTE NIEUWS

— **Londen:** De vier-motorige Britse Lancaster-bommenwerpers hebben een der grootste daglicht-aanvallen van de oorlog uitgevoerd op de stad Le Creusot in Frankrijk, waar zich belangrijke wapenfabrieken bevinden, die voor Duitsland werken. Slechts twee der aanvallende vliegtuigen gingen verloren.

— **Vichy:** Officieus wordt medegedeeld, dat 80 personen werden gedood en 200 werden gewond bij het Britse daglicht-bombardement van gisteren op Le Creusot, een stad van 32.000 inwoners in bezet Frankrijk. De Franse autoriteiten maakten eerder bekend, dat 40 personen werden gedood en 80 ernstig gewond. Talrijke huizen zouden zijn vernield.

— **Washington:** 2 Japanse torpedojagers werden ten Noord-Westen van het eiland Kiska in de Aleoeten gebombardeerd door Noordamerikaanse vliegtuigen. Toen de schepen het laatst gezien werden, stonden zij in brand en werden zij verlaten door de bemanningen. Men gelooft, dat de Japanners hun garnizoen op Kiska hebben versterkt. Klaarblijkelijk hebben zij de bezettingen van de eilanden Attu en Agattu naar Kiska overgebracht.

— **Washington:** Geen nieuwe landingen hebben op Guadalcanal plaatsgehad sedert Vrijdag toen het Noordamerikaanse Departement van Marine daaromtrent een communiqué uitgaf. Er worden echter nog steeds concentraties van Japanse schepen waargenomen bij de Shortland-eilanden. Met spanning wordt in de Noordamerikaanse hoofdstad verder nieuws afgewacht omtrent de strijd op de Salomonseilanden.

— **Berlijn:** Het Duitse communiqué zeide, dat het industriële gebied van Stalingrad „gedurende een onlangs gewoede strijd werd veroverd en schoon geveegd." Het communiqué deelde mede, dat de Duitse aanval in het Westelijke gedeelte van de Caucasus in voortgang is.

— **Londen:** Een bericht uit Zürich zeide, dat volgens betrouwbare bronnen op 29 September een aanslag is gepleegd op het leven van Ante Pavelic, het hoofd van de onder as toezicht staande Croatische Regering. Men zeide, dat een tijdbom werd geplaatst nabij de ingang van Pavelics kantoor, en was afgesteld op het uur van diens vertrek. Waarschijnlijk heeft men Pavelic van te voren gewaarschuwd zodat deze heeft weten te ontsnappen, doch 6 van zijn wachten werden ernstig gewond. Onmiddellijk volgde een massa-arrestatie door de Gestapo. De nazies beweren den persoon, die de bom daar geplaatst heeft, te hebben ontdekt. De berichten van de vorige week duidden op onlusten tussen de aanhangers van de machtige boerenpartij onder Vladimir Macek, die thans in huisarrest is en de Regering van Pavelic.

— **Miami:** De rechtstreekse luchtdienst over de Caraïbische Zee tussen Miami en Caracas is aangevangen. Er zullen wekelijks drie rondreizen worden gemaakt. De nieuwe dienst van de Pan American Airways omvat enkele tussenlandng op eilanden in de Caraïbische Zee.

— **Londen:** Radio-Vichy zond een bericht uit uit Bucuresti, volgens hetwelk Zaterdag ernstige branden zijn uitgebroken in de olie-velden bij Ploesti in Roemenië.

Het Begrotingsrecht.

Welke is de invloed van het noodlottig wegvallen van het Moederlands Parlement op de vaststelling der Begroting?

Mag Gouverneur krachtens artikel 31 Curaçaose Staatsregeling de Begroting vaststellen?

door

Meester Doctor Moïses Frumencio da Costa Gomez,

Lid van de Staten van Curaçao.
Lid van de Buitengewone Raad van Advies.
Lid van de Rijksconferentie der Nederlanden.

III.

Ik hoop, dat U tevens het gevaar zult onderkennen, dat ons staatsdeel bedreigt, door de zucht naar uniformiteit met de Nederlands Indische staatsregeling van 1925.

Die Indische Staatsregeling, Mijnheer de Voorzitter is een ernstig gevaar, zoals U zult zien.

Onder het opschrift „Beperking van het budgetrecht" zegt het Voorlopig Verslag. „Algemeen werd erkend, dat de zelfstandigheid van Suriname en Curaçao op begrotingsgebied reeds zo groot is, dat op dit gebied geen uitbreiding van bevoegdheden meer mogelijk is.

De kleine beperking gelegen in de wijziging der desbetreffende artikelen, welke er toe leidt, dat in den vervolge niet alleen in geval van de noodzakelijkheid ener Rijksbijdrage, doch ook in geval van een niet door een Rijksbijdrage gedekt tekort vasstelling van de begroting bij de wet zal moeten plaats hebben, achtten vele leden een logisch uitvloeisel van het ten aanzien van deze gebiedsdelen gevolgde systeem, waaraan zij gaarne hun goedkeuring hechtten.

Vele leden zouden nog een verdere beperking willen zien aangebracht. Naar hun mening zou voor alle gevallen goedkeuring bij de wet behoren te worden voorgeschreven. In de eerste plaats bestaat er geen reden voor het verschil, dat in dit opzicht tussen Nederlands Indië en de Westindische gebiedsdelen bestaat. Bovendien is in de practijk, voorzover althans het de begroting van Curaçao betreft, gebleken, dat de huidige regeling tot zeer zonderlinge consequenties kan voeren.

Bij andere leden bestond aan de wenselijkheid van de voorgestelde beperking ernstige twijfel. Zij merkten op, dat met deze beperking een — zij het niet grote — stap terug wordt gezet op de weg die naar volledige zelfregering van de gebiedsdelen leidt.

Aan het aanbrengen van een verdergaande beperking zouden deze leden in geen geval hun medewerking kunnen verlenen. Het zou naar hun mening volkomen onjuist zijn, de eis van uniformiteit der Staatsregeling voor de verschillende overzeese gewesten zover door te voeren, dat daardoor aan twee dier gewesten een recht dat zij reeds lange tijd genieten, zou worden ontnomen, en de herziening welke als een uitbreiding van de autonomie dier gebiedsdelen bedoeld is, op een zeer belangrijk onderdeel tot een beperking daarvan zou worden."

De verdere tussen de Regering en de tweede Kamer gewisselde stukken brengen geen nieuws.

In het Verslag van de commissie van voorbereiding handhaafde de Minister zijn mening, dat vaststelling van de begroting van Suriname en Curaçao, zoals die van Nederlands Indië, dus steeds bij de wet, een stap achteruit zou betekenen, die hij niet noodzakelijk en ook niet wenselijk achtte.

„Zulk een voorschrift" zei de Minister van Koloniën Dr. H. Colijn, zou in het biezonder op Curaçao, van welk gebiedsdeel de **begroting sedert verscheidene jaren sluitend is en door den Gouverneur in overeenstemming met de Koloniale Raad definitief wordt vastgesteld een slechte indruk maken."**

De openbare behandeling in de tweede Kamer op 13 Maart 1936 bracht ook niet veel nieuws met betrekking tot het budgetrecht van Curaçao.

Het budgetrecht van Curaçao, zoals ik hedenavond ontwikkeld heb, werd besproken en gehandhaafd, overeenkomstig de wijze, waarop de Regering daarover in de stukken gesproken heeft.

Met enige kenmerkende passages uit de redevoeringen van enkele vooraanstaande kamerleden en van den Minister van Koloniën zal ik de interne geschiedenis dezer artikelen besluient

De heer van Boetzelaar van Dubbeldam opende de rij der sprekers met te constateren en te betreuren, dat de Surinaamse en de Curaçaose begrotingen, steeds bij de wet worden vastgesteld. „Volgens artikel 112 der Surinaamse staatsregeling (volgens artikel 104 der Curaçaose) zal de begroting definitief door de wet worden vastgesteld indien volgens de voorlopig vastgestelde begroting de raming der uitgaven die der eigen middelen overtreft.

Wanneer er dus een sluitende begroting is zal dat niet behoeven te geschieden. Dat zal voor Suriname helaas, niet veel verschil maken. Ik geloof niet, dat de Minister of een van ons ooit een sluitende begroting van Suriname zal beleven."

Ik wil even onderbreken, Mijnheer de Voorzitter, want mijn gedachten gaan uit naar den staatsman Colijn, die tengevolge van de grootste nationale ramp die ons getroffen heeft het thans helaas met zoveel anderen slechts als gevangene kan meemaken, dat Suriname thans een sluitende begroting heeft.

„Maar voor Curaçao" vervolgde de heer van Boetzelaar „heeft dit wel betekenis." Na over de incongruentie met Nederlands Indië zijn spijt te hebben betuigd, zeide hij: „Ik kan dus, al blijf ik het jammer vinden, de houding van de regering in dezen toch wel begrijpen en wil toegeven, dat er iets voor pleit **om niet te tornen aan de vrijheden, die Curaçao nu vele jaren reeds in dit opzicht gehad heeft".**

Ook de heer Feber jammerde over de incongruentie met Nederlands Indië „Uitgaande van de bestaande toestand zullen de begrotingen van Suriname en Curaçao slechts dan goedkeuring bij de wet behoeven, indien een Rijksbijdrage nodig is dan wel de begroting niet sluitend is. Men kan dus zeggen, dat Suriname en Curaçao onder dit opzicht vrijer zullen komen te staan (— even een correctie Mijnheer de Voorzitter, altijd vrijer hebben gestaan —(dan Nederlands Indië, al zal die grotere vrijheid binnen afzienbare tijd voor Suriname wel geen practische betekenis hebben".

„De Surinaame begroting zal in de Nederlandse volksvertegenwoordiging behandeld worden wegens de Rijksbijdrage — de Curaçaose begroting zal hier niet in behandeling komen wegens een verheugende afwezigheid van tekorten".

Het standpunt van den Minister van Koloniën den heer Colijn is reeds vermeld door aanhalingen uit de stukken, zodat ik nu niet verder behoef te citeren.

Mijnheer de Voorzitter, Ik ben zelf een hele poos weinig aan het woord geweest; ik liet de stukken en den wetgever spreken om de zin der betrekkelijke wetsbepalingen te verduidelijken. Ik kom nu tot de artikelen terug met de conclusie dat het budgetrecht van Curaçao opzettelijk onaangetast is gelaten, omdat de Nederlandse regering het vrijgevig stelsel van 1865, dat door de economische zelfstandigheid van Curaçao in de laatste 20 jaren, de Curaçaose financiële autonomie waarborgde, werd beschouwd als een verkregen recht.

Curaçao heeft in werkelijkheid het recht, dat zoals de Minister van Koloniën zeide, zuiver theoretisch toekomt aan een lichaam, dat autonomie heeft en ook een behoorlijk sluitend budget heeft, om bij de vaststelling van de begroting het laatste woord te hebben.

Mijnheer de Voorzitter, Ik heb in vogelvlucht de parlementaire geschiedenis van de begrotingsbepalingen weergegeven. Van grote invloed op de werking en draagwijdte dier bepalingen, zijn de overige constitutionele artikelen van onze staatsregeling. Ik moet alvorens daarop dieper in te gaan, voor een duidelijk begrip der veranderingen, die het Curaçaos constitutioneel stelsel heeft ondergaan, de financiële en wettelijke autonomie naast elkaar stellen, hoewel zij — de financiële autonomie, en de wettelijke autonomie — hand in hand gaan, en de ene niet kan bestaan zonder de andere. Met een enkel woord hebben wij er op gewezen, dat de Koning met onbeperkte macht was bekleed ten aanzien van de wettelijke autonomie van Curaçao, maar geen macht had op het stuk van de belasting-wetgeving. De belasting wetgever voor de kolonie waren de koloniale Raad en de Gouverneur en... de Staten-generaal. Begroting en belastingen vielen buiten de competentie des konings. De begroting werd beschouwd als een huishoudelijke zaak zolang — ik moet eigenlijk zeggen zodra — de subsidies onnodig zouden zijn, en anders een Rijkszaak die door de Staten-generaal uiteindelijk werd geregeld.

Met de belastingen hebben de Staten-generaal zich weinig bemoeid, hoewel volgens artikel, 169 C.R.r. belastingen ten behoeve van het Rijk of van de kolonie bij de wet of koloniale verordening konden worden geregeld. Eerst in 1900 verviel de optimistische bepaling, die verband hield met de oude batig-slot politiek, nl. dat belastingen ten behoeve van het Rijk gegeven konden worden. Het stelsel werd daardoor compleet — huishoudelijke begroting en huishoudelijke belastingen onder toezicht van het parlement, terwijl in de practijk de begroting in Nederland tot stand kwam en de belastingen hier. Het Regeringsreglement maakte de plaatselijke organen echter **niet** tot lichamen met zelfstandige bevoegdheden daar zowel de wetgevende als de uitvoerende macht, onder direct toezicht stonden van de wetgevende en de uitvoerende macht in Nederland.

Hieraan maakte de Grondwet van 1922 en de staatsregeling een eind. In de Memorie van Antwoord vatte de Minister van Koloniën de gevolgen ex artikel 60 van de Grondwet 1922, hetwelk bepaalt, dat, „voorzoveel niet bij de grondwet of bij de wet bepaalde bevoegdheden aan den Koning zijn voorbehouden het algemeen bestuur in Naam des Konings wordt geoefend in Nederlands-Indië door den Gouverneur-Generaal en in Suriname en Curaçao door de Gouverneurs op de wijze door de wet te regelen", ... kernachtig als volgt samen:

„Derhalve is de oefening van **alle bestuursbevoegdheden** („het algemeen bestuur") namens den Koning-Opperbestuurder, opgedragen aan de landvoogden. En hieruit volgt:

1°. dat de Koning alleen die bevoegdheden heeft welke hem uitdrukkelijk bij de grondwet of bij de wet worden opgedragen.

2°. dat de bevoegdheden met name („bepaalde") genoemd moeten worden.

3°. dat de Landvoogden zelfstandige algemene bevoegdheden hebben;

4°. dat zij die oefenen namens den Koning, hetgeen een zedelijke band, een redelijke verplichting ten aanzien van de wijze waarop zij gebruik maken van hun eigen bevoegdheden, in zich sluit".

En als Gij bedenkt Mijnheer de Voorzitter, dat de Gouverneur om te besturen, om van de grote hem verleende bevoegdheden gebruik te maken, de nodige middelen moet hebben, dan ziet gij ongetwijfeld ook verrassende perspectieven.

De Gouverneur is verantwoordelijk aan den Koning, aan den constitutionelen Koning, als gij wilt. Hij wordt door hem benoemd en ontslagen, maar in het stelsel van Grondwet en staatsregeling is Hij Curaçaos orgaan in de meest volstrekte zin des woords en is tevens aansprakelijk voor het geluk der vele duizenden die de regering aan zijn zorgen hebben toevertrouwd, waarvoor ook wij aansprakelijk zijn.

Voor het ogenblik is het niet nodig in te gaan op de subtiele verhouding tussen Gouverneur, Kroon, Ministerraad en Minister van Koloniën. Ik kan volstaan met te wijzen op de veel grotere zelfstandigheid van den Gouverneur als Curaçaos orgaan, waarin voor een goed deel onze autonomie en zelfbestuur verankerd liggen.

Ook het gebied der wetgeving onderging een principiële verandering van grote betekenis. De blanco-volmacht tot regeling in het Regeringsreglement van 1865 werd ingetrokken. Het kon niet anders. Autonomie onder voorbehoud dat elk onderwerp bij Koninklijk besluit kan worden geregeld, is een onding. De grondwet van 1922 voorschrijvende, dat de regeling van de inwendige aangelegenheden der overzeese staatsdelen wordt overgelaten aan de aldaar gevestigde organen, tenzij regeling bij de wet werd voorbehouden, moest bepalen en bepaalde dan ook, dat regeling door den Koning alleen kan plaats hebben, wanneer hem daartoe bij de wet voor bepaalde onderwerpen, of voor bepaalde gevallen de bevoegdheid is verleend. Het Voorlopig verslag van de tweede Kamer beschouwde de beperking van de bevoegdheden van het Opperbestuur op wetgevend gebied as een der belangrijkste hervormingen.

De bevoegdheden van den Nederlandsen wetgever, in de practijk immers onuitvoerbaar, zijn in onze staatsregeling vervallen.

Belastingen kunnen niet meer uit kracht van de wet geheven worden. De heffing der belastingen is een interne aangelegenheid, in haar geheel toevertrouwd aan de autonome Curaçaose organen. Het stelsel van 1865 is thans theoretisch geheel afgerond, begroting en belastingen zijn huishoudelijke aangelegenheden, toevertrouwd aan de eigen organen. Het orgaan, dat met den Gouverneur mede de bevoegdheid verkreeg, om aan de tot standkoming der gehele plaatselijke wetgeving en nu ook de belasting-wetgeving in volle omvang en de begroting mede te werken, moest noodzakelijk het gehele staatsdeel vertegenwoordigen op een zo breed mogelijke basis. De Koloniale Raad werd derhalve vervangen door een volksvertegenwoordiging, die als overgang tot algemene vertegenwoordiging voor $^1/_3$ benoemd en voor $^2/_3$ gekozen zou worden. Ook werd de mogelijkheid van indeling van het staatsdeel in zelfstandige bestuursressorten en autonome gemeenschappen in de staatsregeling opgenomen, met bevoegdheid de plaatselijke huishoudingen zelfstandig te regelen. Zij zijn bevoegd ter bestrijding van de huishoudelijke uitgaven eigen belastingen te heffen en zelfs leningen aan te gaan, eigen begroting te maken, volgens regelen bij landsverordening vast te stellen.

U ziet, Mijnheer de Voorzitter, dat de autonomie van Curaçao een ernstige zaak is, wel gefundeerd in onze staatsregeling, en dat daaraan niet te tornen valt, zonder in wezen de bevoegdheden van den Gouverneur en Staten te treffen.

Mijnheer de Voorzitter. Ik heb tot nu toe de wijzigingen, die artikel 104 Curaçaose Regeringsreglement in artikel 114 Curaçaose Staatsregeling heeft ondergaan, niet besproken. Na al hetgeen ik reeds gezegd heb, kan ik mij hiervan ontslagen achten, aangezien het voor eenieder duidelijk is, dat het wettelijk stelsel van 1865 onaangetast is gebleven.

De veranderingen sub 1 van artikel 114 houden eveneens in, dat een beroep op de Rijksbijdrage beslissend is. De verandering sub 2 van dit artikel is een verduidelijking en die sub 3 een technische.

De aanvulling met het nieuwe derde lid is belangrijker, zoals wij gezien hebben, omdat het buiten twijfel stelt, dat, als de hoofdbegroting in evenwicht is, zij automatisch overgaat in een definitieve. De bevoegdheid van het opperbestuur, om bezwaren te maken tegen de begroting, geldt thans alleen, zoals wij nader zullen zien, t.a.v. de hoofdbegroting. Haar strekking hebben wij gezien. In het stelsel der staatsregeling, waarin aan den Gouverneur alle bevoegdheden t.a.v. het plaatselijk bestuur is gegeven, is deze bepaling van karakter veranderd. Was het nodig in 1865, tengevolge van de toenmalige sociaal-economische verhoudingen en de positie van Curaçao als een kolonie, die van uit het moederland geregeerd werd, nú het plaatselijk bestuur de volheid van bestuursbevoegdheden heeft verkregen, de nieuwe sociaal-economische verhoudingen tot volle ontwikkeling zijn gekomen en de staatsrechtelijke positie van Curaçao is veranderd, heeft een en ander tengevolge gehad, dat de Nederlandse Regering zich op het standpunt moest stellen, dat beslissend voor de vaststelling van de begroting bij de wet is de Rijksbijdrage, en dat derhalve de voorlopige begroting zonder Rijksbijdrage automatisch definitief wordt. Dit is ook de staatkundige practijk en in verband met de positie van den Gouverneur ook de enig juiste. Deze bepaling nu is er een, die den Gouverneur en Opperbestuur regardeert. De bezwaren, die de Koning eventueel heeft tegen het ontwerp der begroting, is een zaak tussen Gouverneur en opperbestuur, daar de Staten bij de begrotingsarbeid, in hoofdzaak een controlerende functie hebben.

De begroting, ontworpen door den Gouverneur, weerspiegelt zijn bestuursbeleid, dat uiteraard in overeenstemming moet zijn met de beginselen van het opperbestuur. De Staten kunnen de begroting wijzigen naar verkiezen, maar wanneer die wijzigingen van dien aard zijn, dat de Gouverneur zich er niet mede kan verenigen, en de door de Staten goedgekeurde begroting niettemin moet vaststellen, dan kan de Kroon daartegen bezwaar maken. Er is dan een conflict, dat moet worden uitgemaakt door de Staten Generaal. Voor de rest, Mijnheer de Voorzitter, moet deze bepaling bezien worden, als een, die slechts van belang, staatkundig belang, is voor de verhouding tussen Gouverneur en opperbestuur. Bezwaren tegen een sluitende begroting, tot stand gekomen door samenwerking tussen de uitvoerende macht en het vertegenwoordigend lichaam, omdat het opperbestuur onze belangen anders ziet, zijn constitutioneel, dat is: in het stelsel van grondwet en staatsregeling, niet denkbaar.

Ik kom op dit punt terug, Mijnheer de Voorzitter, als ik straks nauwkeurig zal nagaan, of het opperbestuur tegen onze begrotingen in de huidige omstandigheden constitutioneel bezwaren kan maken.

Ik ben, Mijnheer de Vòorzitter, de regelmatige gang van mijn be... vooruitgelopen, waarom ik nu te... keer tot de bespreking van de st... kundige practijk.

Ik kan daaromtrent zeer kort ... zij is U wel bekend. Zolang de ... groting in evenwicht is, wordt zij ... matisch definitief. De Rijksreg... noch de Rijkswetgever oefent op ... arbeid de minste invloed. In ... parlement werden slechts enige ... mene opmerkingen gemaakt over ... toestanden hier, bij de bespreking ... het hoofdstuk Koloniën van de ... begroting. De staatkundige prac... dus geheel in overeenstemming ... beginselen der staatsregeling. D... derdaad de Rijksbijdrage, en alle... Rijksbijdrage, bepalend is voor ... vaststelling bij de wet, blijkt uit de ... niet besproken bepaling van het ... van artikel 114 Curaçaose Staats... ling. Het derde lid van artikel 114 ... raçaose Staatsregeling zegt, dat ... gingen van de hoofdbegroting, de ... pletoire begrotingen dus, worden ... gesteld door de wet, indien teng... daarvan de raming der uitgaven ... boven die der middelen. Tegen ... suppletoire begrotingen kan geen ... zwaar gemaakt worden, indien ... door de raming der uitgaven van ... hoofdbegroting niet stijgt boven ... der eigen middelen. Indien de S... die suppletoire begroting verwerp... er ook geen beroep op de Staten ... neraal mogelijk. De staatkundige ... tijk der laatste tijden is nu dat ... hoofdbegroting het kader vormt, ... de suppletoire de eigenlijke best... arbeid omvat. Deze suppletoire be... tingen zijn zo mogelijk nog meer ... de hoofdbegrotingen interne aan... genheden van Curaçao, en zij bew... hoe dringend nodig de constitut... veranderingen zijn, die in de gr... wet van 1922 zijn tot stand gek...

Rest ons nog een vraag: Kan ... opperbestuur **nu** nog op grond van ... sociaal-economische overwegingen ... 1865 bezwaren maken tegen onze ... genwoordige hoofdbegrotingen? ... tweeërlei redenen neen. De eerste ... ik reeds besproken: bezwaren te... onze sluitende op regelmatige wijze ... stand gekomen begroting zouden ... stitutioneel onjuist zijn.

2o. het zou staatkundig onver... woord zijn, bezwaren te maken te... een begroting, waarop het Bestuur ... Staten aanzienlijke bedragen heb... geplaatst in het belang van het ... ninkrijk. Alle andere belangen he... wij vrijwillig op het tweede plan ... schoven, teneinde zo veel als is ... vermogen ligt steun te verlenen ... de oorlogvoering en bevrijding van ... Moederland.

Moet ik nu nog de vraag be... woorden, welke de gevolgen zijn ... het wegvallen van het parlement op ... vaststelling van onze begroting? Ik ... loof het niet, Mijnheer de Voorz... Het zal voor eenieder duidelijk ... dat het wegvallen van het Nederl... se parlement thans geen invloed he... of kan hebben op de vaststelling ... onze begrotingen.

Wordt vervo...